

Ortaokul Matematik Öğretmenlerinin ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Lisans Dersleri Üzerine Görüşleri

Kübra Kaymakçı¹, Emel Keskin² ve Emre Ev Çimen³
^{1,2,3} Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Öz

Bu araştırmanın amacı ortaokul matematik öğretmenleri ve ilköğretim matematik öğretmenliği öğrencilerinin lisans eğitiminde aldıkları “alan dersleri, seçmeli dersler, eğitim dersleri ve uygulama/staj dersleri” ne ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Araştırma 2015-2016 eğitim öğretim yılında Eskişehir İl Merkezinde üç ayrı ortaokulda görev yapan sekiz ilköğretim matematik öğretmeni ve Eskişehir’deki bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde ilköğretim matematik öğretmenliği bölümünde 2., 3. ve 4. sınıflarda öğrenim gören on öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseninde gerçekleştirilmiş ve veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Araştırmada ulaşılan bulgularda, öğretmenler ve öğrenciler bazı konularda farklı görüşler beyan etseler de çoğu lisans eğitiminde eğitim ve uygulama/staj derslerine daha fazla yer ve önem verilmesi gerektiği şeklindeki ortak görüşü paylaşmışlardır. Bir kısım katılımcıların alan derslerindeki ileri düzey teorem ispatlarının ezberlenip unutulduğunu, mesleklerinde kullanmadıklarını söylemelerine karşılık diğer bazı katılımcılar ise alan derslerinin öğrencilerin ufkunu açmada, neyin nereden geldiğini öğrenip öğretmede faydasının olduğunu belirtmişlerdir.

Anahtar kelimeler: Matematik eğitimi, ilköğretim matematik öğretmenliği lisans dersleri, matematik alan dersleri.

The Opinions of Secondary School Mathematics Teachers and Elementary Mathematics Teaching Undergraduate Students on Their Undergraduate Courses

Abstract

The aim of this research is to reveal the opinions of secondary school mathematics teachers and elementary mathematics teaching students on "field courses, elective courses, training courses and applied / internship lessons" that they took in their undergraduate education. The research was conducted with eight elementary school mathematics teachers who were working in three different schools in Eskişehir City Center and ten undergraduate students who were attending the 2nd, 3rd, and 4th grades of department of elementary mathematics teaching in the faculty of education of a state university in Eskişehir in the academic year of 2015-2016. The research was carried out in phenomenology design of qualitative research methods and the data were obtained with semi-structured interviews. In the findings reached, although teachers and students expressed different opinions on some issues, most of them shared the opinion that it is necessary to give more importance to training and applied / internship lessons in undergraduate education. Though some of the participants stated that they had memorized, later forgot and never used in their professional life the proofs of advanced theorems in field courses, some others stated that the field courses were necessary and beneficial in opening the horizons of students and learning and teaching what came from where. In addition, some of the participants stated that some elective courses were unnecessary and more than half of the participants pointed out that the education and practice / internship lessons were very necessary and useful.

Keywords: Mathematics education, elementary school mathematics teaching undergraduate courses, mathematics field courses.

Yazarlara ait bilgiler:

¹ Matematik Öğretmen Adayı, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, kubrakaymakcii@gmail.com

² Matematik Öğretmen Adayı, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, ksknemel@gmail.com

³ Dr. Öğr. Üyesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, evcimen@ogu.edu.tr

Atf için;

Kaymakçı, K., Keskin, E. ve Ev Çimen, E. (2018). Eskişehir ilindeki ilköğretim matematik öğretmenleri ve öğretmen adaylarının lisans eğitiminde aldıkları dersler üzerine görüşleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi (ESTÜDAM) Eğitim Dergisi*, 3(1), 23-41.

Giriş

Eğitim kurumları bir ülkenin ve toplumun ihtiyaç duyduğu; akıllı, vicdanlı, kendine ve ülkesine faydalı, milli değerlerini koruyan, araştıran, sorgulayan, öğrenen, bilgiden yeni bilgiler üreten bireyler yetiştiren kurumlardır (Balay, 2004). Bu sebeple eğitim ve öğretimin gerçekleştiği bu kurumların ülkenin geleceği, gelişimi ve bireylerin niteliği için önemi büyüktür. Bu kurumların en önemli ögesi de öğretmenlerdir. Bir ülkenin ilerleyebilmesi için eğitim kurumlarının iyi birey yetiştirmesi gerekmektedir (Tutkun, 2010). İyi birey yetiştirmek şüphesiz ki yeni nesli emanet alan öğretmenlerin alanında uzman, donanımlı bireyler olması ile daha mümkün görülmektedir (Çelikten, Şanal & Yeni, 2005). Dolayısıyla en başta ülke olarak eğitime, eğitim fakülteleri ve öğretmen yetiştirme sürecine önem verilmesi gerektiği pek çok çalışmada vurgulanan ve iyileştirilme çabası ile araştırılan bir konu olmuştur (Baskan, 2001; Seferoğlu, 2004; Üstüner, 2004; Baskan, Aydın ve Madden, 2006; Taşdan ve Çuhadaroğlu, 2006). İyi yetişmiş öğretmenlere sahip olabilmek amacıyla diğer ülkelerin, eğitim sistemini ve bu bağlamda öğretmen yetiştirme politikalarını sorgulamaya ve sürekli güncel tutmaya çalıştıkları değerlendirilmektedir (Şişman, 2009; Abazaoğlu, 2014). Çünkü öğretmen yetiştirme, genel anlamda insan yetiştirmenin temel ögesidir (Baştürk, 2011). Bu sebeple öğretmen yetiştirmede Türk toplumunun gereksinimleri, milli ve ahlaki değerleri dikkate alınmalıdır (Kolaç, 2010).

Ülkemizde ilk olarak 1982 yılında üniversiteler bünyesinde eğitim fakülteleri açılmıştır. Belli bir süre sonra eğitim fakültelerinin kendi amacından uzaklaştığı, öğretmen yetiştirme misyonunu gerçekleştirmede eksiklik ve aksaklıklar barındırdığı ve adeta örtülü bir fen-edebiyat fakültesi gibi eğitim-öğretim verdiği değerlendirilmiştir (Arap, 2010; Bilir, 2011; Kartal, 2011). Çeşitli gerekçelerle ihtiyaç dolayısı ile Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) 1996 yılında öğretmen yetiştiren, lisans eğitimi veren eğitim fakültelerinin programlarını akreditasyon süreci ile yeniden düzenleme çalışmalarına başlamıştır (Abazoğlu, Yıldırım & Yıldızhan, 2016). Çalışmalar sonucu 1997 - 1998 eğitim öğretim yılında yeni uygulamaya konulan sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasından dolayı ilköğretim öğretmeni ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmıştır (YÖK, 1998). Yeni düzenleme ile oluşturulan program 1998 - 1999 yılında uygulanmaya başlanmıştır. Eğitim fakültelerinde yapılan çeşitli geliştirme etkinliklerinin gerçekçi ve ihtiyaca dönük olmasını sağlamak yeni programın amaçlarından biri olarak belirlenmiştir (YÖK, 1998; Eraslan, 2009). Daha sonra 2006 - 2007 eğitim öğretim yılında uygulamaya giren öğretmen yetiştirme programında güncelleme yapılmıştır. Güncelleme nedeni olarak ise ülkemiz öğretmen yetiştirme programının çağın gerisinde kaldığı ve 2003-2004 eğitim öğretim yılında uygulanmaya konulan ilköğretim programında yapılan değişiklikler sunulmuştur (YÖK, 2006). Yeni programda yani günümüzde hala geçerli olan güncel programda yapılan değişikliklerden bazıları şöyledir:

- Programlar %50 alan bilgisi ve becerileri , %30 öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri, %20 genel kültür dersleri içermektedir (YÖK, 2006; Eraslan, 2009).

- Öğretmen yetiştirme programlarında çakılı ders uygulaması esnetilerek; bir programdaki toplam kredinin yaklaşık %25'ine varan oranlarda, fakültelere dersleri belirleme yetkisi verilmiş ve en önemlisi de seçmeli ders sayısı artırılmıştır (YÖK, 2006).

Bu değişimlere karşılık, alanyazın incelendiğinde yeni programın da yenilenen her program gibi olumlu ve olumsuz yanlarının olduğu değerlendirilmektedir (Üstüner, 2004). Eleştirilen öğretmen niteliği ve istihdam gibi çeşitli konuların yanı sıra olumsuz yanlardan birisinin de dersler ve derslerin içerikleri olduğu düşünülmektedir (Akdemir, 2013). Eğitim fakülteleri için, öğretmen yetiştirme lisans programındaki dersler incelendiğinde öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, alan ve alan eğitimi dersleri ve genel kültür dersleri olmak üzere üç ayrı ana başlıkta derslerin toplandığı görülmektedir (YÖK, 2006). Bu dersler ve içerikleri aşağıdaki biçimde verilebilir (Küçükahmet, 2007).

Öğretmenlik Meslek Bilgisi : "Öğretmen adayına kim, niçin, nerede, nasıl öğretmelidir?" sorularına cevap veren derslerdir.

Alan Bilgisi: Öğretim alanı hakkında derin ve engin alan bilgisi veren derslerdir.

Genel Kültür: Küçük bilgi, olgu ve olay kategorilerin büyük strükture oturtmaya yarayacak genel kültürü veren derslerdir.

İlköğretim matematik öğretmenliği lisans eğitiminde de yukarıda açıklanan üç ana başlıkta öğretmenlere pedagoji, alan bilgisi ve güncel yol yöntem ve yaklaşımları konu alan derslerin verildiği bilinmektedir (Yılmaz, 2004; Küçükahmet, 2007). Bir devlet üniversitesinde yer verilen ve pek çok devlet üniversitesinde de benzer olan ilköğretim matematik öğretmenliği lisans eğitiminde yer verilen alan dersleri ve içerikleri Tablo 1'deki içerik ile verilebilir (Yılmaz, 2004).

Tablo 1. İlköğretim matematik öğretmenliği lisans eğitimindeki zorunlu alan dersleri

Genel Matematik	Diferansiyel Denklemler
Soyut Matematik	Matematik Felsefesi
Geometri	Fizik I ve II
Analiz I, II ve III	Elementer Sayı Kuramı
Lineer Cebir I ve II	Bilim Tarihi
Analitik Geometri I ve II	Matematik Tarihi
İstatistik ve Olasılık I ve II	Cebire Giriş

Tablo 1'de verilen dersler çalışmanın gerçekleştirildiği fakültede zorunlu olarak verilen alan dersleri olup, yalnızca matematik tarihi dersi zorunlu verilen genel kültür dersidir. Alan dersleri ülkemizde pek çok fakültede zorunlu verilen derslerden olurken; matematik tarihi, matematik felsefesi gibi bazı derslerin kategorileri (alan ya da genel kültür) ve zorunlu ya da seçmeli oluşu ülkemizde fakülteden fakülteye değişebilmektedir. Tablo 1'de verilen derslerin genel amacı ilköğretim matematik eğitimi ile ilgili bilgiye

sahip, genel matematik eğitimi almış, bağımsız matematik araştırmaları gerçekleştirebilecek öğretmenler yetiştirmektir (Küçükahmet, 2007).

İlköğretim matematik öğretmenliği lisans eğitiminde yer alan eğitim dersleri - öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ise Tablo 2'deki içerik ile verilebilir.

Tablo 2. İlköğretim matematik öğretmenliği lisans eğitimindeki eğitim dersleri

Eğitim Bilimine Giriş	Sınıf Yönetimi
Eğitim Psikolojisi	Rehberlik
Öğretim İlke ve Yöntemleri	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi
Ölçme ve Değerlendirme	Özel Eğitim
Türk Eğitim Tarihi	Öğretim Teknolojisi ve Materyal Tasarımı
Özel Öğretim Yöntemleri I ve II	

Üniversiteler arasında farklılaşan ilköğretim matematik öğretmenliği seçmeli alan / seçmeli meslek derslerine örnekler ise aşağıda Tablo 3'te verilmiştir:

Tablo 3. İlköğretim matematik öğretmenliği lisans eğitimindeki seçmeli dersler

Bilgisayar Destekli Matematik	Bilgisayar Destekli Geometri
Problem Çözme Öğretimi	Çizgeler Kuramı
Satranç	Matematik ve Sanat
Eğitim Sosyolojisi	Matematikte Aktif Öğretim
Diksiyon	Matematik Eğitiminde Probleme Dayalı Öğrenme
Matematiksel Modelleme	Matematik ve Oyun
Matematik Okuryazarlığı	Matematik Öğretiminde Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı
Matematiksel Düşünme	Matematik Öğretiminde Drama Uygulamaları

Bu üç ana başlık dışında ilköğretim matematik öğretmenliği lisans programında uygulama / staj dersleri yer almaktadır. İçeriğine aşağıda Tablo 4'te yer verilmiştir:

Tablo 4. İlköğretim matematik öğretmenliği lisans eğitimindeki uygulama-staj dersleri

Toplama Hizmet Uygulamaları
Okul Deneyimi
Öğretmenlik Uygulaması

Alan dersleri, eğitim dersleri, seçmeli dersler ve uygulama / staj derslerini alan ilköğretim matematik öğretmen adaylarının mezun olduklarında yani lisans eğitimlerini tamamladıklarında nitelikli, eğitimleri süresince ders içeriklerinde yer verilen bilgi ve becerilere sahip ve pedagojik anlamda donanımlı ilköğretim matematik öğretmeni olmaları beklenmektedir (Yeşildere, 2006; Abazoğlu, Yıldırım ve Yıldızhan, 2016). Fakat Koca (2002)'ya göre eğitim fakültesinde okuyan öğretmen adayları takip etmiş oldukları matematik programlarının gelecekteki meslek hayatına faydalı olmayacağını düşünmektedirler ve ayrıca fakültede almış oldukları matematik derslerinin içeriğinin gelecekteki meslek yaşamlarıyla ilintisiz olduğunu ifade

etmişlerdir. Artut ve Bal (2005) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının görüşleri alınmıştır ve uygulamalı derslerin daha yoğun olması yani okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması (staj) çalışmasının daha etkili olması düşünceleri ortaya çıkmıştır. Alanyazında öğretmen eğitime ve lisans ders içeriklerine yönelik çeşitli araştırmalar gerçekleştirilmiş olup, ilköğretim matematik lisans eğitimi hakkında öğretmenlerle ve öğretmen adayları ile gerçekleştirilen; her iki kitlenin görüşlerinin birlikte ele alındığı nitel bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Dolayısıyla bu çalışmanın temel amacı ilköğretim matematik öğretmenliği lisans derslerine ilişkin hem ortaokullarda görev yapan ilköğretim matematik öğretmenlerinin hem de ilköğretim matematik öğretmenliği bölümü lisans öğrencilerinin görüşlerini almak ve her iki durumu kendi içinde benzer ve farklı yanları ile ortaya koymaktır.

Yöntem

Ortaokul matematik öğretmenlerinin ve ilköğretim matematik öğretmenliği öğrencilerinin lisans eğitiminde aldıkları derslere ilişkin görüşleri nitel bir anlayışla ortaya konulmaya çalışılmış ve araştırmanın amacına uygun olarak nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni tercih edilmiştir. Fenomenoloji; olay, deneyim ya da durumların derinlemesine incelenmesine ve olgular üzerinde düşünülmesine olanak sağlayan bir nitel çalışma türüdür (Creswell, 2009; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Fenomenoloji araştırmalarında katılımcıların yaşamış oldukları deneyime ilişkin düşünceleri, algıları ve bunları nasıl yapılandırdıkları, bir bilinç durumu oluşturdukları konuları ele alınmaktadır (Van Manen, 2007). Bu araştırmanın amacı matematik öğretmenlerinin ve üniversite öğrencilerinin lisans eğitimlerinde bulunan dersler üzerine görüşlerini incelemek olduğu için bu yöntem tercih edilmiştir. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Çalışma önceden hazırlanan ve görüşme esnasında şekillenen, ilave sorular da eklenen yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Video ve ses kayıt cihazlarıyla kayıt altına alınan görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir.

Çalışma grubu

Araştırma 2015-2016 eğitim öğretim yılında Eskişehir İl Merkezinde üç ayrı ortaokulda görev yapan sekiz ilköğretim matematik öğretmeni ve Eskişehir'deki bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde ilköğretim matematik öğretmenliği bölümünde ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarda öğrenim gören on öğrenci ile (toplam 18 kişi ile) gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmanın doğasına ve çalışmanın amacına uygun olarak araştırmada amaçlı örnekleme tekniklerinden uygun durum örnekleme tercih edilmiştir. Öğretmenlerin görüşlerini belirlemek amacı ile Eskişehir ili Odunpazarı ilçesinden Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokullardan rastgele üç okul seçilmiştir. Üç ayrı okuldan beş kadın üç erkek toplam sekiz matematik öğretmeni ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunda yer alan öğretmenlerden biri, 1-5 yıl arası mesleki deneyime sahipken dördünün 5-10 yıl, üçünün ise on yılın

üzerinde mesleki deneyimi bulunmaktadır. Görüşme yapılan öğretmenlerin tamamı eğitim fakültesi mezunudur.

Araştırmanın diğer çalışma grubu ise Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nde, İlköğretim Matematik Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerden seçilmiştir. Araştırmada ikinci sınıfta öğrenim gören üç, üçüncü sınıfta dört ve dördüncü sınıfta üç öğrenci olmak üzere toplam on öğrenci ile çalışılmıştır. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerden yedisi kadın, üçü erkektir. Öğrencilerden dördünün akademik not ortalaması 2.00-3.00 arasında iken altısının ise üç ve üzerindedir.

Veri toplama aracı

Araştırmada "yarı-yapılandırılmış görüşme" formu kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından oluşturulan görüşme formu üniversite web sayfalarından lisans ders içerikleri taranarak ve uzman görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Uzman görüşü ile görüşme soruları daha açık ve anlaşılır biçimde, yanıtlarda tekrarı oluşturmayacak içerikte oluşturulmaya çalışılmıştır. Görüşme formunun içeriğinde alan dersleri, eğitim dersleri, seçmeli alan dersleri ve uygulama-staj dersleri olmak üzere dört bölüm bulunmaktadır. Görüşmede lisans derslerinin neler olduğu, kategorileri (alan dersleri, eğitim dersleri, seçmeli alan dersleri ve uygulama-staj dersleri) sorulduktan hemen sonra her bir kategorideki ders adları sırası ile gösterilmiştir. Araştırmada her bir kategoride yer verilen derslerin içeriği, işleyişi, öğretmenlik mesleğindeki katkısı ve katkısının nasıl artırılabilirliği konusunda sorulara yer verilmiştir. Dersi alan öğretmenler ve öğrencilere "Almış olduğunuz alan dersleri nelerdir?" diye sorulurken derslerin bir kısmını henüz almamış olan öğrencilere "Lisans eğitiminde alacağın alan dersleri nelerdir?" diye soru yöneltilmiştir. Görüşmenin diğer soruları da benzer şekilde görüşme yapılan kişinin özelliklerine uygun bir dil ile yöneltilmiştir. Görüşme sorularının anlaşılabilirliğini değerlendirmek ve araştırmanın güvenilirliğini artırmak için bir ortaokul matematik öğretmeni ve bir de ilköğretim matematik öğretmenliği bölümünde eğitim gören lisans öğrencisi ile ön görüşme yapılmış ve görüşme sorularında dil ve anlatım bakımından içeriği etkilemeyen düzeltmeler yapılmıştır. Görüşme sorularının ikisinde anlamsal düzeltme yoluna gidilmiştir. Ön görüşmelerde görüşme süresi ortalama on dakika olarak belirlenmiş; asıl kitle ile gerçekleştirilen görüşmelerin de 8-12 dakika arasında gerçekleştiği görülmüştür. Görüşmeler iki araştırmacı tarafından yüz yüze gerçekleştirilmiştir.

Verilerin analizi

Çalışma kapsamında ortaokul matematik öğretmenleri ve ilköğretim matematik öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerle gerekli izinler alınarak ve gönüllülük esas alınarak görüşme gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmış ve görüşme dökümleri oluşturulmuştur. Video ve ses kayıt cihazlarıyla kayıt altına alınan görüşmelerden elde edilen veriler betimsel analiz ile değerlendirilmiştir. Öğretmen ve öğrenciler tarafından ortaya konan görüşler her bir kategori (alan dersleri, seçmeli dersler, eğitim dersleri ve staj-uygulama dersleri) için ayrı ayrı incelenmiş; ulaşılan

bulgular seçilen örnek yanıtlar ile desteklenerek sunulmuştur. Tüm bu inceleme süreci ve bulguların oluşturulması ve değerlendirmeler iki araştırmacı tarafından uzman desteği ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Araştırmaya katılan ilköğretim matematik öğretmenleri ve ilköğretim matematik öğretmenliği bölümü lisans öğrencilerinin görüşme sorularına verdikleri yanıtlara göre oluşturulan genel bulgular her iki kitle için iki ayrı başlık ve her bir kategori (alan dersleri, seçmeli dersler, eğitim dersleri ve uygulama-staj dersleri) için oluşturulan alt başlıklar halinde sunulmuştur.

İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Görüşleri

Bu bölümde ilköğretim matematik öğretmenlerinin alan dersleri, seçmeli dersler, eğitim dersleri ve uygulama-staj derslerine ilişkin görüşlerine sırası ile yer verilmiştir.

İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Alan Derslerine İlişkin Görüşleri

İlköğretim matematik öğretmenlerinin genel görüşleri alan derslerinin meslekte kullanılmadığı yönündedir. Sekiz öğretmenden yedisi alan derslerinin çok derin içerikte ve yoğun biçimde verildiğini; öğrenmek zorunda kaldıkları ancak bazı içerikleri anlayamadıkları hatta ezberlemek zorunda kaldıkları bilgilerin çoğunun mesleklerinde, ortaokul için matematik öğretiminde kullanışlı olmadığını ifade etmişlerdir. Alan derslerine ilişkin öğretmenlerden gelen olumsuz görüşlere örnekler aşağıda verilmiştir.

"Benim ilköğretim matematik branşım... Şu an anlattığım dersleri üniversitede de görmedim. Ben derste çocuklara toplama çıkarma işlemi gösteriyorum. Bunların hiçbirini üniversitede almadık. O yüzden bu dersleri çok gereksiz buluyorum"

"Alan derslerini meslek hayatımda hiç kullanmadım. Ama şöyle; yüksek lisans yapsaydım işime yarayabilirdi ama şimdilik gerekli değil."

Öğretmenlerin alan derslerine ilişkin olumsuz görüşleri incelendiğinde bu derslerdeki içeriğin ortaokulda kullanılmadığını düşündükleri, önceliğin öğretecekleri konuya ve bu konulara alt yapı oluşturacak bilgilere verilmesi gerektiğini belirttikleri görülmüştür.

"Bizler ilköğretim matematik öğretmenleriyiz. İki kare farkını öğretiyoruz. Limite türeve bilmem kaç katlı integrallere gerek yok."

Alan derslerine ilişkin olumsuz öğretmen görüşlerinin yanı sıra bir öğretmen alan derslerini gerekli görmüş, biri de gerekli olduğunu da düşünmüş ancak düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir.

"Gerekli. Dersi üniversitede görürken teorem ispat gereksizmiş gibi düşünüyorduk ama tam tersi aslında çocuğa bir şeyler anlattığın zaman neyin nereden geldiğini bildiğinde örnekler de verebiliyorsun. Öğrencilerden çok garip sorular geliyor. Alan dersleri sayesinde bir şekilde cevaplayabiliyorsun."

"Alan derslerinin kavramsal düşünme, verilenler arasında ilişki kurma kısacası matematiksel düşünme ve matematiksel bakış açısı kazandırdığını düşünüyorum"

Öğretmenler alan derslerinin içeriklerinden dolayı gereksiz olduğunu düşünmektedirler. Görüşmelerdeki ifadelerinde alan derslerinin içeriklerinin ortaokula uygun biçimde düzenlenmesi gerektiğini belirttikleri görülmüştür.

İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Seçmeli Derslere İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin görüşüne göre seçmeli dersler (seçmeli alan ve seçmeli meslek dersleri) daha çok öğretmenlere öğretimlerine, pedagojik açıdan yeni yol yöntem ve yaklaşımları öğretmeyi, öğretmenlerin güncel öğretmenler olmalarını farklı yöntemleri derslerinde kullanmalarını amaçlamaktadır. Öğretmenler bu dersleri gereksiz görmediklerini ancak derslerde konu anlatımı sırasında bu yöntemleri çok da kullanamadıklarını söylemektedirler. Seçmeli derslerde var olan pek çok içeriğin uygulamada zor olduğunu, akıllı tahta dışında teknoloji ve bilgisayar yazılımları kullanmadıklarını, seçmeli derslerdeki içeriğin meslekte çok az bir kısmının uygulamalara yansıtılabildiğini, aktarma sorunu yaşadıklarını belirtmişlerdir. Seçmeli dersler hakkında öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

"Seçmeli dersler... Hmmm. Hatırlamadığıma göre hiç etki bırakmamış bende"

"İyi satranç oynayan çocuklar çok daha iyi matematik yapıyorlar. Birbirini bütünleyen şeyler satranç ve matematik. Satranç eğitmeniyim aynı zamanda. Seçmeli satranç dersi işime yaradı. Onun dışında fayda görmedim."

"Seçmeli alan dersini kullanmadım ama mesela bir öğrenci proje yapma amaçlı geliyor ve biz yardım ediyoruz. Onun haricinde derste kullanmadım henüz."

"Bence gerekli değil. Ben çizgeler kuramı dersini almıştım. Bana çok gereksiz gelmişti zaten birçok kişi de kalmıştı. Hiç kullanmadım. Ortaokulda ne işe yarıyor bilmiyorum. Bu sebeple boşuna dersi aldığımı düşünüyorum."

Yukarıdaki gibi kimi olumsuz görüşlere karşılık olumlu görüş belirten öğretmenler de olmuştur.

"Bu derslerin (seçmeli alan dersleri) yararını görmeye başladık yavaş yavaş, akıllı tahta uygulamasıyla kullanmaya başladık."

"Bilgisayar destekli dersler, materyaller, problem çözme, drama gibi dersler çok işime yaradı. Bu dersler bana derste farklı yöntemleri kullanabilmeyi öğretti."

Öğretmenlerin görüşleri bir bütün olarak değerlendirildiğinde iki öğretmen dışında altısının da seçmeli derslerin gerekliliğini inkâr edemezken kullanımda da pek yararının olmadığını belirttikleri görülmüştür. Yukarıda görüşleri verilen iki öğretmen bu derslerin kendilerine mesleki anlamda zenginlik kazandırdığını, farklı yöntemlerin kullanımının derslerde işe yaradığını ancak yararlılığına inanılsa da pratikte ders içeriklerine çok yansıtamadıklarını belirtmişlerdir.

İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Eğitim Derslerine İlişkin Görüşleri

Bu derslerin karşılığını meslek hayatlarında gördüklerini bunların gerekliliğini ve fayda sağladığını görüşme yapılan öğretmenlerin geneli belirtmiştir. Seçilen örnek görüşler aşağıdaki şekildedir:

"Karşılaştırmalı eğitim dersini aldık. Bu güne kadar en çok işime yarayan sınıf yönetimi dersi olmuştur. Materyal tasarımını derslerimde çok kullandım. Bunların meslek hayatımdaki karşılığını gördüm. Bu dersler kesinlikle olmalı."

"Eğitim dersleri çok önemli, sınıf yönetimi özellikle. Bana çok kolaylık sağladı. Bu dersler bana sınav yaparken nasıl ölçüp değerlendirebileceğimi, puanlamayı nasıl yapmam gerektiğini, sınıf otoritesini nasıl sağlamam gerektiğini, öğrenciler farklı seviyelerde olmalarına rağmen nasıl ders anlatmam gerektiğini öğrendim. Bu konuda kolaylıklar sağladı."

"Materyal tasarımı özellikle geometri kısmıyla ilgili bir şeyler yaptığımızda kullanıyoruz evet. Kesinlikle yarar sağlıyor. Her seferinde farkında olmadan bir şeyler katıyor sana en azından 'anladın mı' değil 'anlatabildim mi' diliyle konuşmayı öğreniyorsun."

Materyal tasarımı, sınıf yönetimi gibi eğitim derslerine yönelik olumlu görüşlerin yanı sıra öğretmenlerden üçü olumlu görüşlerine ek olarak eğitim derslerinin aslında en önemli ders olması gerekirken bunlardan yeterince faydalanamadıklarını lisans eğitimlerinde ders işleyişinin uygulamadan çok teorik olduğunu ve içeriğin de yüzeysel kaldığını belirtmişlerdir.

"Bana göre en önemlisi eğitim dersleri, birçok öğretmen eksik bu konuda... Kitaplardan işledik... Hedef kitle ile durum nasıl olur, onu tecrübe etmeden mezun olduk ve sınıf yönetimini, öğrenci psikolojisini, nasıl davranılması gerektiğini okullarda öğrendik demek ki amacına ulaşmamış bu dersler."

Öğretmenlerin tamamı eğitim derslerinin en çok işe yarayan, önemli dersler olduğu görüşünde olsalar da içeriğinin teorik bilgiden çok uygulamaya dönük yapılması ve kullanışlı hale getirilmesi konusunda hemfikirdirler.

"Eğitim dersleri ile ilgili okulda pek de bir şey öğrendiğimi söyleyemem. Bunlar arasında kullanabildiklerimiz ve kullanamadıklarımız var. Ölçme değerlendirme dersinde sorular nasıl puanlandırılmalıdır bunları öğreniyorduk. Şimdi işin içinde olduğumuz için araştırmamız gerek. Dolayısıyla öğreniyoruz. Ama o dönemde aldığım eğitim sadece slayt hazırlayıp bizim onu sunmamızdan ibaret. KPSS (Kamu personeli seçme sınavı) de baya eğitim sorusu yaptım ama bunların okuldan aldığım eğitim sayesinde olduğunu düşünmüyorum ama hak da veriyorum bunlar ezber dersleri, üniversitede birinci sınıfta aldığım eğitim derslerinin hiç birini dördüncü sınıfta hatırladığımı söyleyemem. Ezberledik, unuttuk... Ne işimize yarayacağını, nasıl yararlanıp, kullanacağımızı çok da bilmeden mezun olduk."

Verdikleri ifadeler incelendiğinde derslerin slaytlardan, kitaplardan teorik uygulamadan öteye taşınması, uygulamaya dönük yapılandırılması gerektiği ortak görüşünde oldukları bulgusuna ulaşılmıştır.

İlköğretim Matematik Öğretmenlerinin Staj Derslerine İlişkin Görüşleri

Uygulama-Staj dersleri için dersin gerektiği gibi işlenmesi halinde tüm öğretmenlerin gerekli bir ders olduğu görüşünde oldukları belirlenmiştir. Öğretmenler bu derslerin son derece önemli ve mesleğe hazırlamada en çok yardımcı olan dersler arasında olduğu konusunda hemfikirdirler. Ancak öğretmenlerden beşi bu uygulama derslerinin eksik ve denetimsiz olduğunu vurgulamaktadır. Mesleğe gerçek anlamda hazırlayan dersin bu ders olması gerekirken işleniş açısından yetersiz olması geçiştirir bir

şekilde işlenmesi yakınılan bir durum olarak değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra öğretmenler öğrenciliklerinde bir yandan KPSS kaygısı taşırken bir yandan son seneye sıkıştırılmış staj dersleri ile karşılaşmışlar, bu uygulamalara gereken önem ve özeni gösteremediklerini, kimi zaman stajdaki hocalarının anlayış ve bilgileri dahilinde devamsızlık yaptıklarını belirtmişlerdir.

"O konuda çok şanslıydım. Hiç bir okul bana sıkıntı çıkarmadı. Staj yaptığım okul da benim sınıfa gelmemin gerek olmadığını söyledi. Staj eğitimi dersinde staj yapmadım sadece notların verileceği gün okula gitmenin yeterli olacağını söyledi. Stajlarda hep verilen notlar AA oluyordu zaten. Bu yapılanların hepsi çok yanlış... Diğer derslerin ilk iki yıla sıkıştırılması ve okulun son iki yılının tamamen stajla geçmesi gerektiğini düşünüyorum. Ben mesleğe Van'da başladım. Ne yazık ki ilk yıllarımda okulda öğrendim öğretmenliği..."

"Dersler bence daha fazla olmalı sadece 4. sınıfta değil 2., 3. ve 4. sınıfta olmalı bence. Kolaylık sağladı tabii ki bu dersler ama süresi biraz daha uzatılmalıydı. Bir de denetimi sağlanmalı. "

"Daha önce başlaması gerekir bence uygulama-staj birinci sınıftan alınmaya başlanmalı hatta öğrenci öğretmenlik hakkında bilgi sahibi olabilmeli bu mesleği yapıp yapamayacağına en başından karar verilmeli bence."

"3. ve 4. sınıf sadece staja bırakılmalı. Bu dersler çok gerekli o zaman ne yapacağımızı öğreniyoruz. O zaman kara tahta önündesin. Daha çok vakit harcamamız gerekirdi buna"

Öğretmen görüşleri incelendiğinde, uygulama-staj derslerinin süresinin az olduğu, son sınıfta yer verilmesinin hem mesleğe hazırlık açısından hem de içerik açısından yetersiz olduğu düşünülmektedir. Stajın son sınıfta girilen ve adaylarda büyük kaygı oluşturan KPSS ile aynı zamanda olmasından kaynaklı stajdan beklenen verimin alınmadığı belirtilmiştir. Öğretmenler staj derslerinden beklenti tam anlamıyla öğretmenlik vasıflarını, değerlerini kazandırmak iken bunun sağlanmadığından bahsetmişlerdir.

"Her şeyi işin başına geçince öğreniyorsun çünkü stajyer olduğunda öğrenci seni pek ciddiye almıyor, eğlenceye gelmiş gibi oluyor ama kendin mesleğe geçtikten sonra nasıl davranmak gerektiğini biliyorsun."

Öğretmenlerden dördü staja giden öğretmen adaylarının-öğrencilerin staja önem vermesinin öneminin yanı sıra staj uygulamasını yaptıkları kurum ve öğretmenlerin de önemli olduğunu belirtmişlerdir.

"Staj-uygulama eğitimi dersleri gerekliydi tabii ki de. 4 okula gittik okullardan aynı tepkiyi alamadık, pek verimli olmayan hocalarımız vardı ama kesinlikle olması gereken bir ders."

"Ben sudan çıkmış balığa dönmüştüm ilk atandığımda... Benim zamanımda staj o kadar etkili değildi imza atıp çıkıyorduk. Şimdi benim de stajyer öğrencilerim var onlara en iyi şekilde öğretmenlik adına kazandırabileceğim her şeyi katmaya çalışıyorum, onları hazırladığımı düşünüyorum mesleğe."

Öğretmenlerin sekizi topluma hizmet uygulamaları dersinde çeşitli sorumluluk projeleri için zaman ayırdıklarını belirtmişler ancak ne yaptıklarını çok da hatırlayamamışlardır. Öğretmenlerden yalnızca ikisi kütüphanede gönüllü çalıştıklarını belirtmişlerdir. Topluma hizmet uygulamaları dersinin de öğretmenlerin okullarda yapabilecekleri topluma ve öğrencilere faydalı etkinliklere uygun biçimde düzenlenmesi ve verimli hale getirilmesi gerektiği görüşünü belirtmişlerdir.

İlköğretim Matematik Öğretmenliği Lisans Öğrencilerinin Görüşleri

Bu bölümde ilköğretim matematik öğretmenliği programında öğrenim gören lisans öğrencilerinin alan dersleri, seçmeli dersler, eğitim dersleri ve uygulama-staj derslerine ilişkin görüşlerine alt başlıklar ile yer verilmiştir.

İlköğretim Matematik Öğretmenliği Lisans Öğrencilerinin Alan Derslerine İlişkin Görüşleri

Bu konuda ilköğretim matematik lisans öğrencilerinin görüşleri çeşitlilik göstermektedir. Bazı öğrenciler alan derslerini faydalı görürken bazıları alan derslerinin içeriklerinin düzenlenmesi gerektiği ve bazı bilgi ve içeriklerin ileride meslek yaşamlarında kullanılmayacağı yönündedir. Öğrencilerin görüşleri ilköğretim düzeyine fazla gelen bu derslerin konularının amaca uygun şekilde düzenlenmesi üzerinedir. Bununla ilgili bir kaç örnek öğrenci ifadesi aşağıda verilmiştir.

"Alan derslerinin bazıları gerekli bazıları gereksiz... Ortaokulda ders anlatırken kullanacağımı düşünmüyorum ama bazı yönleriyle mesleğe kolaylık sağlayabilir."

"Alan dersleri bir yere kadar gerekli Analiz I, II, III ve Geometri gerekli ama Cebir, İstatistik, Olasılık dersleri basit olarak işlenirse gerekli ama bu haliyle çok detaya girdiğimiz için gerekli olmadığını düşünüyorum."

"İlköğretim matematik öğretmeni olacağımız için bu dersleri anlatmayacağız o yüzden çok gerekli olduğunu düşünmüyorum ama akademisyenlik düşünen insanlar için faydalı olacaktır muhakkak."

Görüşlerinden anlaşıldığı üzere öğrenciler alan derslerinin bu içeriklerle mesleklerinde kullanılmayacağını, yani öğrendiklerini öğretmeyeceklerini belirtmektedirler. Bununla birlikte alan derslerinin kendilerine matematiksel derinlik sağlayacağını düşünmektedirler. Alan derslerinin kendi bakış açılarına katkı sağlayacağını böylece dolaylı olarak mesleklerine katkı sağlayacağını düşünen iki öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrenciler alan dersleri ile öğrendikleri bilgilerin ileride mesleklerinde kullanılmayacağını düşünmelerine rağmen bir şekilde bu derslerin düşünme becerilerine katkı sağlayacağını değerlendirmektedirler. Genel not ortalaması iyi olan ve okula devam eden bu öğrenciler, bu derslerin öğrencilerin ufkunu açmada, neyin nereden geldiğini öğrenip öğretmede, bir öğretmen için gerekli mesleki alan bilgisi derinliğini vermede faydasının olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

"Bu kadar ayrıntılı işlenmesi gereksiz ama bir yandan da ufkunu genişletiyor, öğrencinin matematiksel bakış açısını genişletiyor ama işte arada bir muamma söz konusu. Geleceğin öğretmeni olarak neyin nereden geldiğini bilmek güzel, biraz daha ortaokuldaki içeriklerin altyapılarına uygun olarak yapılandırılmalı bu dersler."

"Alan dersleri gerekli ama sanki olasılık diğerlerine göre biraz daha gereksiz gibi geliyor. Limit, türev, integral ve teorem ispatı meslek hayatında pek gerekli olmaz belki ama lise düzeyine özel ders verirsem belki olabilir. Bunun sayesinde neyin nereden geldiğini öğrenmiş olduk. Eskiden kurala bağlı soru çözüyorduk ama şimdi neyin nereden geldiğini biliyorum. Matematik nasıl kuruldu artık daha fazla fikir sahibiyim."

Öğrencilerin ifadeleri incelendiğinde alan derslerine ilişkin ortaokul matematik öğretiminin alt yapısını oluşturan derinliğin, teorem ispatları ile verilmesinin faydalı olacağı fikrinde tüm öğrencilerin ortak görüşte olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bunun dışında öğrencilerin çoğu ezberleyerek öğrendikleri içeriğin

faydasız olduğu, kendi mesleklerinde öğretecekleri konuların öncelikli olması gerektiği ve bir öğretmen olarak öğretecekleri konulara temel oluşturan ispatları öğrenmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

İlköğretim matematik öğretmenliği lisans öğrencilerinin seçmeli derslere ilişkin görüşleri

Seçmeli dersler öğrenciler genelinde gerekli görülmuş ve bu derslerin sınıf ortamında uygulanabilir olduğu düşünülmüştür. Öğrenciler bu konuyu günümüz teknolojilerinden yararlanarak çağdaş bir eğitimi yakalayabilme açısından fırsat olarak değerlendirmişlerdir. Öğrencilerden seçilen örnek ifadelere aşağıda yer verilmiştir:

"Bunlar daha çok bilgisayar destekli dersler ve içerikler olduğu için Türkiye'de çok az bilgisayar kullanan öğretmen var ya da kullanmasını bilen öğretmen. Teknoloji eğitime entegre edildiği için bence bilgisayar kullanmasını bilen veya yöntemsel, sanatsal açıdan bir öğretmenin kendini geliştirmiş olması gerekir, bu dersler ve içerikleri gayet mantıklı."

"Evet, evet! Çok gerekli problem çözme öğretimi dersi kesinlikle çok gerekli bir ders. Çünkü seviyeye uygun soru sormayı öğreniyoruz o açıdan çok önemli. Bilgisayar destekli geometri, matematik okuryazarlığı gibi dersler... Seçmeli alan eğitimi dersleri tamamen mesleğe yönelik olduğu için kesinlikle meslek hayatında kolaylık sağlayacağını düşünüyorum."

Öğrenciler seçmeli derslerle kendilerini daha güncel hale getirdiklerini, meslekte kendi alanlarına özgü, yeni yöntem ve farklı yaklaşımları, çeşitli bilgi ve becerileri kazandırdıklarını belirtmişlerdir. Bilgisayar destekli geometri, matematik gibi teknolojik programların ve çeşitli matematik yazılımlarının derslere entegre edildiği seçmeli derslerin akıllı tahta ile kullanılabilmesi ve dersleri etkili ve eğlenceli hale getireceğini, öğrencilerde kavramsal öğrenmeye katkı sağlayacağını düşünmektedirler. Seçmeli derslerin öğretmenlik mesleğine katkı sağlayacağı fikri öğrencilerin tamamının belirttiği bir görüş olarak belirlenmiştir. Öğrencilerden üçü seçmeli derslerin birkaçının teorik olması nedeni ile ezberlenip unutulacağı ve işlevselliğinin az olacağı görüşündedirler.

İlköğretim matematik öğretmenliği lisans öğrencilerinin eğitim derslerine ilişkin görüşleri

Eğitim dersleri öğrencilerin geneli tarafından gerekli görülen bir diğer derstir. Eğitim derslerinin öğretmenlik mesleğinde önemli olduğu konusunda tüm öğrencilerin ortak bir karara ulaşmış oldukları görülmüştür. Eğitim derslerinin anlatımının daha iyi yapılması ve derslerin daha iyi geçmesi gerektiği, derslerin uygulamalı yapılması gerektiği görüşü öğrencilerden altısı tarafından dile getirilmiştir. Öğrencilerden ikisi bu dersleri veren öğretim üyelerinin de önemli olduğunu vurgulamıştır.

"Dersleri görmemiz gerekli ama bence anlatım iyi değil, anlatım düzgün olursa bize daha faydalı olacağını düşünüyorum ve meslek hayatında da kullanabileceğimi düşünüyorum."

"Eğitim dersleri gerekli ama anlatımında iyi geçmesi gereken dersler var mesela eğitim psikolojisi dersini kitabın arkasında bulunan testlerden sormak yerine dersi uygulamalı göstermek gerekiyor. Oku -geç ile bu dersler geçitirilmemeli. Bizzat okullara gidip sınıf yönetimini, öğrenci psikolojisini anlamalı ve uygulamalı biçimde deneyimlemeli, öğrenmeliyiz. "

Öğrenciler genellikle eğitim derslerinin uygulamaya yeterince dökülemediğini bunun da ileride meslek hayatını olumsuz etkileyeceğini düşünmektedirler. Bu konuda öğrenciler derslerin sıklığının arttırılmasını istemektedirler ve öğretim üyelerinin özellikle bu derste daha hassas davranıp diğer derslere oranla fazlaca emek harcamaları gerektiğini düşünmektedirler. Örnek öğrenci görüşlerine aşağıda yer verilmiştir.

"Özellikle özel öğretim yöntemleri dersi matematikle birleştirilip materyal tasarımı dersleri gibi konu anlatımı zenginleştirilebilir. Örneğin sınıf yönetimi dersi kitaptan okuyup nasıl olması gerektiğini öğrenmek yerine sınıfta küçük bir drama oluşturulabilir. Skeç yazılabilir. Bu şekilde yapılan uygulamalar öğrenmemizin kalıcılığını sağlar hem de elimizde somut bir şeyler olur."

"Bizi mesleğe en çok hazırlayan onlar (eğitim dersleri). Burada materyali nasıl hazırlayacağımı ve onu sınıfa nasıl uyarlayacağımı öğrenmeliyim. Kısacası daha pratik olmalı."

"Dersler ezber olmamalı öğrendiklerimin hepsini anında uygulayabilmeli. Ders sonunda bunlara yönelik aktiviteler, oyunlar olmalı. İçerikler ve uygulamalar sanal hayali ortamlardan çok, gerçek ortama uygun özellikte olmalı."

Öğrencilerin eğitim derslerine ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğrencilerin tamamının eğitim derslerini önemli bulduğu ancak bu derslerin saatinin, içeriğinin ve işleyişinin revize edilmesi daha işler hale getirilmesi gerektiğini düşündükleri belirlenmiştir.

İlköğretim matematik öğretmenliği lisans öğrencilerinin staj derslerine ilişkin görüşleri

Uygulama-staj eğitimi dersleri gerekliliği konusunda tüm öğrencilerin hemfikir olduğu derslerdir. Öğrenciler bu dersleri, lisans eğitimleri ile kazandıkları bilgi ve beceriyi pratiğe geçirdikleri ve eğitim verecekleri kitle konusunda ilk deneyimi yaşadıkları dersler olarak değerlendirmişlerdir. Uygulama-staj derslerinin olmasını son sınıfta öğrenim gören öğrenciler her ne kadar KPSS sınavı ile aynı sene olmasından kaynaklı yorucu bulsalar da, staj okullarına gitmenin kendilerini motive ettiğini, bir an önce öğretmen olarak göreve başlamak istediklerini belirtmişlerdir. Genel görüş staj derslerinin önemli olduğu, son sınıfa sıkıştırılmaması ve her sınıf düzeyinde, 5-8.sınıfta her düzeyi ve çeşitli okul ve uygulamaları görmek gerektiği düşüncesindedirler.

"Bu dersler (uygulama-staj dersleri) olumlu geçerse gerekli ama bizim ülkemizde öğretmenler stajyer öğrencilerden sıkıldığı için bir ders sonra gelme artık diyebiliyor. Uygulama daha az burada. Gerekli ama uygulama-staj dersleri bir yıl değil de 4 yıla yayılmalı. 1. sınıfta 6-7. sınıfları gözleme, 2. sınıfta 8. sınıfları gözleme, 3 ve 4. sınıfta da uygulama şeklinde 4 yıla yayılmış bir staj eğitimi olmalı. Ama bunu yapacak eğitim sistemimiz çok da mevcut değil."

"Uygulama-staj eğitimi dersi daha dolu dolu geçmeliydi ve bu sadece son seneye bırakılmamalıydı bence. Çünkü öğrenciler son senelerinde KPSS dershanelerine mi gitsin okula mı gitsin yoksa stajı mı takip etsin. Bunun zamanlaması çok yanlış. Yoksa faydalı ve gerekli bir ders bence bu dersi son sınıfa bırakmamalı yıllara yaymalıyız."

Staj eğitiminin tüm sınıf düzeylerinde olması gerektiği görüşünün yanı sıra staj eğitiminin ne düzey tecrübeli öğretmenlerle yapıldığının da son derece önemli olduğu görüşü öğrencilerin beşi tarafından ifade edilmiştir.

"Amerika bir kez keşfedildi bir daha keşfetmeye gerek yok lafı gibi değil de öğretmenin tecrübeleri, kazanımları farklıdır. Sınıf hâkimiyeti, bu durum karşısında nasıl davrandığı değişebiliyor. Bu yüzden stajı yaptığımız öğretmenin niteliklerinin geniş olması ve farklı okul ve sınıfları gözlemleyebilmemiz bize fayda sağlayacaktır."

"Mesela 30 kişilik bir sınıftasın. Oraya hâkim olmamız gerekiyor. Biz bunu beceremezken bakıyorsun nitelikli hoca o durumda sesini mi yükseltiyor öğrencileri nasıl uyarıyor bunları gözlemliyorsun. Sonra bakıp aslında şu gibi durumlarda şu şekilde de bir tepki verebilirmişim gibi çıkarımlarda bulunuyorsun. Bunlarda staj yaptığının öğretmenin niteliğiyle orantılı."

"Uygulama-staj eğitimi derslerini alınca eğitim derslerinin önemini anladım. Dolu dolu geçerse staj eğitimi son derece faydalı ve mesleğe hazırlar nitelikte olur. Stajda daha çok gözlem yapabilme şansını yakaladım. Farklı bir deneyim oldu. Bunu paylaştığım sınıf arkadaşlarım kendi gözlemlerini anlattı. Mesela farklı durumlarla karşılaşabiliyor. Öğretmenimden çok şey öğrendim. Onun davranışlarına göre kendi çıkarımda bulundum. Şu şekilde davranabilirmişim gibi... Bunlar da hocasına göre farklılık gösterir haliyle. Staj okulu ve öğretmenleri de titizlikle seçilmeli ki bize katkı sağlasın. Bir de çeşitli öğretmen modellerini görmeliyiz ki uygulamaya dönük ufumuz gelişsin..."

Bunların dışında araştırmada görüşme formuna konulan ek sorularla araştırmaya yön çizilmiş olup araştırmanın niteliği pekiştirilmek istenmiştir. Ek sorulardan biri öğrencilere yöneltilmiş olan "Öğretmenliği isteyerek mi yoksa mecbur kaldığınız için mi tercih ettiniz?" sorusudur. On öğrenciden altısı öğretmenliği isteyerek geldiğini belirtmiş, diğer dört öğrenci ise çeşitli nedenlerle eğitim fakültesini yazmak zorunda kaldığını aslında başta başka bir mesleği istediğini belirtmiştir. Bu öğrencilerden üçü de okurken kendilerinin öğretmen olacağı fikrine alışmışlar hatta mesleği yavaş yavaş sevmeye başladıklarını belirtmişlerdir. Ortaokul öğrencileri ile iletişim kurma onlara bilgi verme ve sınıf kontrolünü sağlama gibi konularda mesleki anlamda kaygı duyduklarını belirtmişlerdir.

Bunun yanı sıra ilköğretim matematik öğretmenliği lisans öğrencilerinden ve matematik öğretmenlerinden alan dersleri, seçmeli dersler, eğitim dersleri ve uygulama-staj derslerini önem sırasına göre sıralamaları istenmiştir. Öğretmenler ilk sıraya eğitim derslerini sonra uygulama-staj derslerini yazmışlardır. Öğrenciler de ilk sıraya eğitim derslerini sonra alan derslerini yazmışlardır. Son sıraya ise öğretmenlerin de öğrencilerin de yarıdan fazlasının seçmeli dersleri yazdığı görülmüştür. Öğrenciler seçmeli derslerin derse göre önemini değiştiğini bazı dersler için bu derslerin aslında en ön sıraya konulması gerektiğini de eklemişlerdir.

Sonuç ve öneriler

Araştırmada ulaşılan bulgularda öğretmenler ve lisans öğrencileri bir kısım konularda farklı görüşler beyan etmişler ancak, katılımcıların büyük çoğunluğu derslerin içeriklerinin revize edilmesi, uygulamalara ağırlık

verilmesi konusunda hemfikir olmuşlardır. Öğretmenlerin ileri düzey ispatların bakış açılarına katkı sağlasa da mesleklerinde kullanılmadığını, iki öğretmen dışında altısının da seçmeli derslerin gerekliliğini kabul ettiğini ancak uygulamada derslerine içerikleri çok entegre edemediklerini sonuç olarak kullanımda da pek yararının olmadığını düşündükleri görülmüştür. Öğrencilerin görüşleri ise öğretmenlerden farklılık göstermiştir şöyle ki, seçmeli derslerin genelinin mesleklerine katkı sağlayacağı fikri öğrencilerin tamamının belirttiği bir görüş olarak belirlenmiştir. Öğrencilerden üçü seçmeli derslerin birkaçının teorik olması nedeni ile ezberlenip unutulacağı ve işlevselliğinin az olacağı görüşündedirler. Öğretmen ve öğrencilerin tamamı eğitim ve uygulama-staj derslerinin oldukça gerekli ve faydalı olduğunu düşünmüşler ancak içerik, nitelik, denetim ve uygulama sorunlarının bulunduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan sekiz öğretmenden yedisi alan derslerindeki ileri teorem ve ispatları meslek hayatında kullanılmadığını söylemişlerdir. Öğretmenlerden ikisi alan derslerinin kendilerinin matematik bilgilerine ve düşünmelerine derinlik kazandırdığını ifade etmişler, ancak onlar da ortaokulda matematik öğretirken bu bilgilere ihtiyaç duymadıklarını belirtmişlerdir. Seçmeli derslerde de buna yakın bir görüşle karşılaşmıştır. Öğretmenler dersi gerekli görmüş fakat mesleklerinde uygulayamadıklarını belirtmişlerdir. Buna neden olarak özellikle araç-gereç ve teknoloji kullanımı, yeni yaklaşımların olduğu seçmeli derslerin okullarda işleyişten, ders saatinden ve merkezi sınavlardan kaynaklı olarak kullanılmadığını gerekçe olarak sunmuşlardır. Eğitim derslerinin ise önemli görüldüğü ancak lisans eğitimlerinde bu derslerin sanal ortamlarda, yüzeysel işlendiği, gereken önemin ve teoriden uzaklaşıp gerçek ortamlarda deneyimin vermediği kanısına varılmıştır. Son olarak uygulama-staj eğitimi dersleriyle eğitim derslerinin öğretmenler tarafından gerçekleştirilen önem sıralamasında ilk sıralarda yer almasına rağmen öğretmenler öğretmenliği meslek hayatına geçtiklerinde öğrendiklerini söylemişlerdir.

Araştırmaya katılan ilköğretim matematik öğretmenliği öğrencileri bir kısım alan derslerindeki ezberlenip unuttukları ileri düzey teorem ispatlarının ileride mesleklerinde işlerine yarayacağı görüşündedirler. Bu durum sınıflar arasında farklılık göstermemektedir. Yalnızca iki öğrenci alan derslerinin tamamının kendi zihinsel süreçlerine ve düşünme becerilerine katkı sağladığı için dolaylı olarak faydalı olduğu görüşündedirler. Öğrenciler alan derslerinin ortaokulda öğretecekleri konuların altyapısına destek olacak biçimde yapılandırılmasının bu bağlamda ileri ispat ve kavramların öğretilmesinin daha faydalı olacağını değerlendirmektedirler. Öğrenciler alan ve meslek seçmelisi olarak geçen seçmeli derslerin öneminin dersten derse değişiklik gösterdiğini düşünmektedirler. Seçmeli derslerin meslek hayatına farklı yöntemler ve yaklaşımlar kullanma konusunda kolaylık sağlayabileceğini düşünmektedirler. Dersin işlerliğinin dersin içeriği ve işleyişine bağlı olarak değiştiğini, bu derslerin bazılarının oldukça verimli geçtiğini kendilerine mesleki anlamda çok önemli katkılar sağladığını ve gelecekte işlerine yarayacaklarını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Seçmeli dersler konusunda ulaşılan bulgular, ortaokul matematik öğretmenlerinin ve lisans öğrencilerinin görüşlerinin farklılaştığını göstermektedir. Daha detaylı araştırılması önerilen bu durum, verilen seçmeli derslerde, derslerin içeriklerinin, uygulamaya dönüştürülebilir özelliklerinin ve güncelliklerinin görüşlerde etkili olduğunu düşündürmektedir.

Öğrencilerin eğitim derslerindeki beklentileri bu derslerin içeriklerinin öğretmenliğe hazırlar nitelikte olması yönündedir. Öğrenciler eğitim derslerindeki uygulama kısmının eksik olduğu, derslerin pratikten uzak, teorik işlendiği görüşündedirler ve bu görüş öğretmenler tarafından da ortaya konulmuştur. Öğrenciler ve öğretmenler eğitim derslerinin önemi ve daha etkili işlenmesi önerisinde benzer görüşlere sahiptirler. Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Sınıf Yönetimi, Özel Öğretim Yöntemleri gibi derslerin uygulama saatleriyle nitelikli öğretmenler yetiştirmeye katkılar sağlayacağı belirtilmiş olsa da bu derslerin halen teorik olarak gerçek ortamlardan uzak yapıldığı uygulamada ne yapılacağına bilinmediği belirtilmektedir (Üstüner, 2004; Baştürk, 2011). Uygulama-staj eğitimi derslerinde ise özellikle son sınıf öğrencileri tarafından stajın son döneme yığılması KPSS (Kamu personeli seçme sınavı) yoğunluğu ile zamanlarını ve enerjilerini sınava vermelerinden dolayı stajı aksattıkları ifade edilmiştir. Öğrencilerin bu gerekçe ile uygulama-staj derslerinin yıllara yayılması ve yapılan bu stajdaki öğretmenlerin nitelikli olması ile daha etkili olacağını düşündükleri görülmüştür. Öğrencilerin sınıflarına bağlı olarak görüşlerinin çok da değişmediği, ikinci sınıf öğrencilerinin dahi son sınıftaki stajın verimli geçmediği konusunda görüş belirttiği görülmüştür. Bu durumun nedeninin alt ve üst sınıfların birbirleri ile iletişim içinde olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Yalnızca ikinci sınıf öğrencilerden biri diğer arkadaşlarından farklı olarak bu konuda stajın oldukça önemli bir ders olduğunu ve çok yararlı bir ders olacağını düşündüğünü belirtmiştir. Eraslan (2009) da uygulama-staj dersleri üzerine yaptığı çalışmada araştırmaya katılan adayların üçte ikisinden fazlasının bu ders için istenilenlerin yerine getirilme noktasında yeteri kadar fırsat bulamadığını ortaya koymuştur. Yapılan bu çalışmada Eraslan'ın bu görüşü ile benzer sonuçları ortaya koymaktadır.

Ortaokul matematik öğretmenleri ve lisans öğrencileri topluma hizmet uygulamaları dersinin okullarda yapabilecek topluma ve öğrencilere faydalı etkinliklere uygun biçimde düzenlenmesi ve verimli hale getirilmesi gerektiği görüşündedirler.

Bir bütün olarak değerlendirildiğinde, ilköğretim matematik öğretmenliği lisans eğitimi derslerini öğretmenler ve öğrenciler gerek işleyiş gerek içerik olarak bakıldığında bir kısım yetersizleri nedeni ile iyileştirilmesi gerektiği ortak düşüncesindedirler. Uygulamaya daha fazla ağırlık verilmesi gerektiğini ve ortaokul konularına alt yapı oluşturan içeriklerin yer alması gerektiğini düşünmektedirler. İleri bilgilerin kendilerine derinlik, düşünme ve farklı bakış kazandıracağını düşünen öğretmen ve öğrencilere karşılık; öğretmen ve öğrencilerin geneli alan derslerinin ve eğitim derslerinin öğretiminin ezberden uzak, neden niçin ve nasıl sorularına yanıt verir özellikte düzenlenmesi gerektiği görüşündedirler.

Elde edilen sonuçlara göre ilköğretim Matematik Öğretmenliği lisans programının etkililiği ve öğrenci ve öğretmenlerin programın faydasına yönelik inançları planlayıcılardan araştırmacılara kadar geniş bir kitleyi ilgilendiren bir araştırma ve geliştirme konusu olarak görülmektedir. Derslerin teoriden çok uygulamaya dönük olması ve işlevselliğinin ön planda tutulması bir ihtiyaç olarak değerlendirilmektedir. Alan derslerinde ortaokul konularına alt yapı oluşturacak ispatlara öncelikli olarak yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Uygulama-staj derslerinin etkililiğini artırma amaçlı çalışmaların yapılması, okul ve

öğretmenlerin belirlenmesinde ölçütlerin olması ve denetiminin titizlikle yapılması önerilmektedir. Aynı şekilde eğitim derslerinin de teoriden pratiğe daha geniş ve uygulamalı bir biçimde ele alınması talep edilmektedir. Seçmeli alan derslerinin işlevsel ve güncel hale getirilmesi önerilmektedir.

Çalışmada iki ayrı kitle ile çalışılmış ve görüşler her iki kitle için sunulmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda, araştırmacılara, ilköğretim matematik öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin veya öğretmen adaylarının mezuniyet öncesi ve mezun olup mesleğe başladıktan bir süre sonraki görüşleri araştırılıp, görüşündeki benzerlik ve farklılıklar varsa değişimlerin sunulması önerilebilir. Sınıflar arası görüş farklılıklarının olup olmadığı, dersi alan ve almayan öğrencilerdeki görüş farklılıkları çeşitli değişkenlerin de baz alındığı karma araştırma yöntemleri ile detaylı biçimde incelenebilir. Benzer şekilde, bu çalışmanın sonucunda sadece öğretmen ve öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Yeni bir çalışma ile öğretim üyeleri de dâhil edilebilir. Çalışma rastgele seçilen öğretmen ve öğrencilerle yürütmek yerine amaçlı seçilen çalışma grubu ile farklı illerde tekrarlanabilir. Daha geniş kitle ile nitel ve nicel araştırmanı bir arada yapıldığı karma araştırma yöntemi ile sonuçların nasıl şekillendiği araştırılabilir.

Kaynakça

- Abazaoğlu, I. (2014). Dünyada öğretmen yetiştirme programları ve öğretmenlere yönelik mesleki gelişim uygulamaları. *Electronic Turkish Studies*, 9(5), 47-55.
- Abazaoğlu, İ., Yıldırım, O. ve Yıldızhan, Y. (2016). Geçmişten günümüze Türk eğitim sisteminde öğretmen yetiştirme. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2016(6), 143-160.
- Akdemir, A. S. (2013). Türkiye'de öğretmen yetiştirme programlarının tarihçesi ve sorunları. *Electronic Turkish Studies*, 8(12), 15-28.
- Arap, K. S. (2010). Türkiye yeni üniversitelerine kavuşurken: Türkiye'de yeni üniversiteler ve kuruluş gerekçeleri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65(01), 01-29.
- Arslan, S. ve Özpinar, İ. (2008). Öğretmen nitelikleri ilköğretim programının beklentileri ve eğitim fakültelerinin kazandırdıkları. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitim Dergisi*, (2)1, 207-221.
- Artut, P. ve Bal, P. (2005). İlköğretim matematik öğretmenliği lisans programının öğrenciler açısından değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (14)2, 81-90.
- Bal, P. (2008). Yeni ilköğretim matematik öğretim programının öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17)1, 53-68.
- Balay, R. (2004). Küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 61-82.
- Baskan, G. A. (2001). Öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirmede yeniden yapılanma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(20), 16-25.
- Baskan, G. A., Aydın, A., ve Madden, T. (2006). Türkiye'deki öğretmen yetiştirme sistemine karşılaştırmalı bir bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 35-42.

- Baştürk, S. (2011). Matematik öğretmen adaylarının eğitim fakültesindeki eğitim-öğretim sürecini değerlendirmeleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 58-94.
- Bilir, A. (2011). Türkiye’de öğretmen yetiştirmenin tarihsel evrimi ve istihdam politikaları. *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 44(2), 223-246.
- Creswell, J. W. (2009). *Research design, qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (Third Edition)*. California: SAGE Publications.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Eraslan, A. (2009). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması üzerine görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitim Dergisi*, 3(1), 207-221.
- Kartal, M. (2011). Türkiye’nin alan öğretmeni yetiştirme deneyimleri ve sürdürülebilir yeni model yaklaşımları. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 50-57.
- Kolaç, E. (2010). Hacı Bektaş Velî Mevlana ve Yunus felsefesiyle Türkçe derslerinde değerler ve hoşgörü eğitimi. *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, 55, 193-208.
- Küçükylmaz, A. ve Duban, N. (2006). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretimi öz-yeterlilik inançlarının artırılabilmesi için alınacak önlemlere ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 1-23.
- Küçükahmet, L. (2007). 2006-2007 öğretim yılında uygulanmaya başlanan öğretmen yetiştirme lisans programlarının değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 203-218.
- Safran, M. (2014). Eğitim fakülteleri, öğretmen yetiştirme süreci ve yeni arayışlar. 4. *Öğretmen Yetiştirme Politika ve Sorunları Uluslararası Sempozyumu Bildiri Kitabı*, s. 2-3. http://www.egitim.hacettepe.edu.tr/belge/ispite_2014.pdf (Erişim Tarihi 08.02.2018)
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 58, 40-45.
- Şişman, M. (2009). Öğretmen yeterlilikleri: Modern bir söylem ve retorik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 63-82.
- Üstüner, M. (2004). Geçmişten günümüze Türk eğitim sisteminde öğretmen yetiştirme ve günümüz sorunları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt:5, Sayı:7, Bahar. <http://web.inonu.edu.tr/~efdergi/> Ustuner.htm adresinden 12 Aralık 2017 tarihinde alıntı yapılmıştır.
- Taşdan, M. ve Oğuz, E. (2006). Türkiye’de eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirme ilişkisi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 5(10), 209-224.
- Tutkun, Ö. F. (2010). 21. yüzyılda eğitim programının felsefi boyutları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 993-1016.
- Yenilmez, K. ve Kakmacı, Ö. (2008). İlköğretim matematik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öz yeterlilik inanç düzeyleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 1-22.

- Yeşildere, S. (2007). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının matematiksel alan dilini kullanma yeterlikleri. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 24(2), 61-70.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Genişletilmiş 9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK). (1996). Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi. Hizmet öncesi öğretmen eğitimi, öğretmen eğitimi okullardaki çalışmalar (Ortaöğretim). Ankara: Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı.
- Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK). (1998). *Eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı.
- Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK). (2006). *Türkiye'nin Yükseköğretim Stratejisi* (Taslak Rapor). (Çevrimiçi), 4. <http://eua.cu.edu.tr/files/turkiyeninyuksekogretimstratejisi.pdf> (Erişim Tarihi 08.02.2018)